

วัฒนธรรมความเชื่อ กับการจัดการศรัทธาของชุมชน
Belief culture with the faith management of the community

ลัญจกร นิลกาญจน์*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Lunjakon Nillakarn*

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

บทคัดย่อ

วัฒนธรรมความเชื่อ เป็นแนวการดำเนินชีวิตในกรอบความคิดตามความศรัทธาต่อความเชื่อ และยอมรับในพลังอำนาจเหนือธรรมชาติของบุคคล กลุ่มคนที่อยู่ในชุมชนที่มีความศรัทธา เป็นพลังกลุ่มให้เข้าร่วมกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรมตามความเชื่อ ขณะที่อยู่ในเหตุการณ์ช่วงทำพิธีกรรมในชุมชนที่เป็นศูนย์รวมความศรัทธา สมาชิกที่มีความเชื่อมาทำกิจกรรม บุคคลกลุ่มคนและองค์กรในชุมชนที่เกี่ยวข้อง จะเข้ามามีบทบาทในการจัดการ เกี่ยวกับบริเวณพื้นที่ กระบวนการตามขั้นตอนที่ควรจะเป็น ซึ่งความเข้มข้นของพลังศรัทธาจะมีผลต่อรูปแบบการจัดการ รวมถึงการจัดเตรียมปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ การจัดการศรัทธาของชุมชนจึงมีความสำคัญที่จะส่งผลต่อเนื่องระยะยาวในชุมชน

คำสำคัญ : ความเชื่อความศรัทธา, กระบวนการชุมชน, การจัดการศรัทธา

Abstract

Belief culture is a way of life in the frame of belief in faith and accepts the supernatural power of the person. People in the faith community are the power of the group to participate in activities or behave according to beliefs while in the midst of the ritual; the community is centered on faith then the members who have faith in the activity. Individuals groups and organizations in the community are involved will be manage about the area in the process should be. The intensity of the faith will affect the management style. Including the preparation of factors related to beliefs. Community management is vital to long-term success in the community.

Keyword: Belief faith, Community Process, Faith Management

บทนำ

ความเชื่อในพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่มีผลต่อสภาพจิตใจและมีบทบาทในการกำหนดพฤติกรรม การกระทำต่าง ๆ ในทิศทางของความเชื่อนั้น เป็นสิ่งปรากฏอยู่ในกลุ่มคน และในกลุ่มพื้นที่ พลังความเชื่อมีผลต่อความศรัทธาที่มีระดับตั้งแต่ไม่มากนัก จนถึงขั้นมากชนิดที่ยอมเสียสละทุกอย่างที่มี รวมถึงยอมตายเพื่อปฏิบัติตามความเชื่อนั้น การศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับความเชื่อตามแนวเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ตามแนววิธีการเรียนรู้ตามวิธีวิทยาของวิชามานุษยวิทยาวัฒนธรรม เป็นการศึกษานี้เน้นปรากฏการณ์ เก็บข้อมูลภาคสนามแล้ววิเคราะห์ สังเคราะห์เชิงทฤษฎีอย่างเป็นระบบในทุกรายละเอียด ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่จะเกิดขึ้น (Meebua, S., Uejitmet, W. & Subsin, W., 2017) ทำให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมความเชื่อนั้น

ชุมชนเปรียบเสมือนกับสิ่งมีชีวิต มีการเคลื่อนไหวอย่างเป็นกระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรมต่อเนื่องตามสภาวะการณ์ ความเชื่อในชุมชนจะเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่กำหนดให้กลุ่มคนที่มีความเชื่อนั้นแสดงพฤติกรรม หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ชุมชนเป็นเขตพื้นที่ที่มีครอบครัวจำนวนมากมาตั้งบ้านเรือนพักอาศัย ชุมชนแต่ละแห่งมักจะมีลักษณะสาธารณูปโภค และบริการสาธารณะตามความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต แต่จะมีลักษณะเฉพาะตามบริบททางสังคม แต่ละชุมชนจะมีการเรียนรู้ พัฒนาและปรับตัว สร้างวัฒนธรรมชุมชนขึ้นมา กำหนดวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชน ในส่วนนี้จะมีความเชื่อเข้ามามีอิทธิพลต่อสมาชิกในชุมชนอยู่ด้วย ความเข้มข้นและรูปแบบเกี่ยวกับความเชื่อจะขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมหลายประการ

กลุ่มเชื้อชาติเดียวเป็นคนกลุ่มใหญ่ในชุมชน ภาษาและขนบธรรมเนียมประเพณีเดียวกันที่ต่างจากชุมชนข้างเคียงที่รายรอบอยู่ ความเชื่อจึงมักจะผูกกับสภาพธรรมชาติที่ถ่ายทอดต่อกันมาอิงตำนาน (Barry B. Powell, 2003) เป็นชุมชนที่สมาชิกรวมกลุ่มกันค่อนข้างเหนียวแน่น วัฒนธรรมความเชื่อของกลุ่มจะมีความเข้มข้นสูง สมาชิกในกลุ่มชุมชนนี้ จะให้ความสำคัญ และบทบาทการนำของผู้นำกลุ่มอย่างมาก มีความเหนียวแน่นของคนในชุมชนด้านกิจกรรมประเพณีตามความเชื่อสูง ชุมชนการเกษตรกรรมและแปรรูปขั้นต้น มีการนำเอาผลผลิตด้านการเกษตรมาแปรรูปในเบื้องต้น เช่นมี โรงเลื่อย แปรรูปไม้อย่างง่าย ๆ มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการขั้นต้น (วัตถุดิบ) จากแหล่งผลิตที่ยังไม่ผ่านการแปรรูป หรือมีการจัดคัดแยกขนาดให้ดูดีมากกว่าเดิมนิดหน่อย ส่วนใหญ่มักเป็นชุมชนขนาดเล็กชุมชนลักษณะนี้เป็นชุมชนที่มีอาชีพหลากหลาย แต่เกือบทุกอาชีพจะมีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกัน คนในชุมชนมีความผูกพันต่อกัน เมื่อมีกิจกรรมสาธารณะคนในชุมชนส่วนใหญ่จะเข้ามามีส่วนร่วม ร่วมสนับสนุนหรือร่วมดำเนินการเป็นลักษณะของชุมชนที่ไม่ใหญ่โตมากนัก คนในช่วยชนส่วนใหญ่จะรู้จัก คู่กันเคยกันในระดับหนึ่งกลุ่มอาชีพการเกษตรและการแปรรูปเบื้องต้น มักจะมีระบบความเชื่อเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ความเชื่อจะเป็นจุดเริ่มต้นของภูมิปัญญาในการจัดกิจกรรม (Lertkrai, W., Monliang, J., & Jitkra, S., 2016). ที่กำหนดแนวทางในการทำพิธีกรรม หรือมีข้อห้ามข้อที่ต้องปฏิบัติ คนในชุมชนที่ประกอบอาชีพนั้น จะประพฤติปฏิบัติตามความเชื่อของชุมชน ขณะที่ชุมชนพิเศษ ที่เป็นพื้นที่ที่มีความพิเศษอยู่ในตัวของมันเอง เช่น เป็นศูนย์การค้าขนาดใหญ่ เป็นชุมชนที่เต็มไปด้วยที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นเมืองตากอากาศ เป็นศูนย์กลางการเมืองการปกครองเป็นต้น ชุมชนลักษณะนี้มักเป็นชุมชนที่สมาชิกไม่ค่อยผูกพันกับพื้นที่ชุมชน หรือท้องถิ่นมากนัก จะไม่ค่อยให้ความเข้มข้นกับระบบหรือแนวทางตามความเชื่อของชุมชนนั้นมากนักมักจะเข้าร่วมกิจกรรมหรือปฏิบัติตามความเชื่อนั้นในระดับหนึ่งความเข้มข้นของความเชื่อจึงกลายเป็นความศรัทธาตามความเชื่อที่คนหรือสมาชิกกลุ่มความเชื่อแสดงออกมา

การจัดการศรัทธาตามความเชื่อ กลุ่มคนที่มีความเชื่อจะเกิดพลังศรัทธาขึ้นมาพลังกลุ่มคนที่ศรัทธาจะพยายามแสดงออก ในรูปแบบของการทำกิจกรรม แสดงพฤติกรรมตามแนวทางที่ปฏิบัติและข้อห้ามต่างๆ พลังศรัทธานี้ ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทางสังคม เกิดการรวมกลุ่ม รวมตัวจัดกิจกรรมในเวลา สถานที่ ตามที่ควรจะเป็นตามแนวของความเชื่อนั้น การจัดการกิจกรรมหรือกติกาสังคมในชุมชน เน้นการใช้ปัจจัยที่มีในชุมชน

และพลังการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้สอดคล้องกับพลังศรัทธาของความเชื่อ การจัดการที่ดี จะเพิ่มสมรรถนะของบุคคล การจัดกิจกรรม การตรวจสอบพฤติกรรม และการเปลี่ยนแปลง ที่นำไปสู่การดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Navagitpaitoon, N., 2017) การจัดการเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมากของผู้นำทางความเชื่อ ในชุมชนการจัดการที่ลงตัวทำให้ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมเกิดความศรัทธาเพิ่มขึ้น หรือลดน้อยลงได้ ความเชื่อ ปรากฏร่องรอยความเชื่อแบ่งตามคติของแต่ละ ความเชื่อในทางพุทธศาสนา พิธีกรรมประเพณี ต่างๆ ความเชื่อและพิธีกรรมที่ปรากฏให้เห็นนั้น จำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ 1) ความเชื่อที่ถือปฏิบัติกันทั้งประเทศในทางพุทธศาสนาที่เป็นศาสนาหลักประจำชาติ จากพิธีกรรมสำคัญที่มีผู้เข้าร่วมพิธีกรรม 2) ความเชื่อท้องถิ่น ที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประกอบอาชีพในทางเกษตรกรรม ในพิธีกรรม และยังปรากฏความเชื่อที่ถือปฏิบัติส่วนบุคคล ซึ่งส่งผลต่อจิตใจ ในด้านการวิงวอนต่ออำนาจเร้นลับพลังเหนือธรรมชาติใน ในลักษณะคำบอกเล่าจากรุ่นสู่รุ่น แทรกตัวอยู่ในความเชื่อหลักทั้ง 2 ความเชื่อ แต่ที่สำคัญความเชื่อคือ การเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความศรัทธาที่สูงย่อมมีผลต่อจิตใจความรู้สึกเรื่องบุญ บาป และพลังศรัทธาความเชื่อที่เกิดกับผู้เข้าร่วมโดยตรงแล้ว ยังมีผลต่อความรู้สึกที่จะขยายผลเผยแพร่ความศรัทธา ความเชื่อนั้นไปยังคนรุ่นหลังหรือคนอื่นๆ ความเชื่อจึงเป็นเรื่องที่สืบต่อกันมาที่สนใจเกี่ยวกับความเชื่อนั้น

เนื้อหา

ความเชื่อเป็นความรู้สึกที่ฝังลึกอยู่ในความคิดของมนุษย์ ที่มีต่อสิ่งที่มีอิทธิฤทธิ์ มีอำนาจเหนือธรรมชาติ มีผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ ความเชื่อจึงมีมาตั้งแต่เริ่มมีมนุษย์ชาติ แล้วค่อยๆ พัฒนามาเป็นระบบความเชื่อที่ชัดเจน เป็นเรื่องของอำนาจเหนือธรรมชาติ (Super naturalism) ที่มีอยู่เหนือการควบคุมของมนุษย์ และยอมรับในพลังอำนาจด้วยการเคารพบูชา ประกอบพิธีกรรม และประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบกติกาที่เห็นว่าเหมาะสมกับความเชื่อนั้น ความเชื่อส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่สืบต่อกันมาที่มาจากจะเกิดจากบริบททางสังคมในช่วงนั้น และความเชื่อได้จัดระบบคนในชุมชนให้อยู่ร่วมกันตามแนวทางที่ผ่านมา (Gosaet, S., 2010) อิทธิพลและพลังของความเชื่อ อาจจะผันแปรไปตามสถานการณ์ทางสังคมบ้างแต่บทบาทของความเชื่อจะอยู่ในจิตสำนึกของกลุ่มคนที่มีความเชื่อนั้นค่อนข้างยาวนาน

ความเชื่อที่ไม่สามารถจะเอาชนะได้เลย (Religious) มนุษย์จึงต้องยอมสยบต่ออำนาจส่วนนี้ ความเชื่อประเภทนี้เป็นความเชื่อต่อสิ่งที่มีความยิ่งใหญ่มาๆ เป็นสิ่งที่มีความสูงที่มนุษย์ทั่วไปไม่อาจจะติดต่อได้โดยตรงไม่สามารถต่อรองใดๆ ได้ จำต้องยอมสยบ และเคารพบูชา มนุษย์จะยอมทำทุกวิถีทางเพื่อเอาใจสิ่งที่มีความเชื่อนี้ ซึ่งมักจะออกมาในรูปแบบของพิธีกรรมที่ยอมสยบ อ้อนวอนขอความเมตตาเป็นหลัก พลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่จนไม่สามารถต่อรองได้ มนุษย์มักจะยกให้เป็นพระเจ้าเป็นเทพเจ้าที่ยิ่งใหญ่ที่กลุ่มคนในความเชื่อจะต้องเคารพบูชา และจะประกอบพิธีกรรมแสดงออกซึ่งความเชื่ออาจจะมีภารกิจสิ่งทีพระเจ้าหรือเทพนั้นๆ ต้องการความเชื่อในกลุ่มนี้เป็นความเชื่อที่ยิ่งใหญ่มาก

ความเชื่อที่มนุษย์สามารถเอาชนะต่ออำนาจหรือสามารถต่อรองกับอำนาจได้ (Magical) เป็นความเชื่อที่อยู่ในกลุ่มที่มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติระดับหนึ่งที่มีมนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารร้องขอหรือบังคับให้ใช้พลังอำนาจตามที่มนุษย์ต้องการได้ แต่ต้องใช้พิธีกรรมและบุคคลเฉพาะเท่านั้น เช่น ต้องผ่านหมอมผี คนทรงเจ้าฯ บุคคลเหล่านี้สามารถประกอบพิธีกรรมแล้วร้องขอ หรือบังคับสั่งการให้สิ่งนั้นใช้พลังเหนือธรรมชาติไปตามที่ต้องการ เช่น ไปทำร้ายฝ่ายตรงข้าม หรือนำสิ่งดีดีมาให้ เป็นต้นสมาชิกในชุมชนและครอบครัวจะถูกหล่อหลอมให้มีแนวคิด แนวทางปฏิบัติตามความเชื่อของชุมชน เพราะการปฏิบัติตามแนวความเชื่อ จะมีผลต่อความรู้สึกต่อปรากฏการณ์ต่างๆ ในทางดี หรือทางชั่วร้ายในชุมชนได้สมาชิกในชุมชนจึงมักจะถูกกำหนดให้ปฏิบัติตามแนวความเชื่อของชุมชนนั้นๆ

ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตกับเงาในส่วนที่เป็นเงาจะปรากฏในความฝัน ซึ่งจะมีส่วนสัมพันธ์กัน ร่างกายที่มีชีวิตเป็นสิ่งที่รู้สึกตัว รู้กระทำขณะที่รูปเงานั้นสามารถออกจากร่างกายเมื่อร่างกายหมดความรู้สึกหรือตายไป จะไปปรากฏแก่คนอื่นในระยะไกล คนสมัยก่อนเรียกที่มีชีวิตว่า “มิ่ง” เรียกเงาหรือวิญญาณว่า “ขวัญ” ร่างกายที่สมบูรณ์จึงมีทั้งมิ่ง และขวัญความเชื่อเกี่ยวกับมิ่งและขวัญเชื่อว่าการเจ็บป่วยของคนเกิดจากขวัญในตัวส่วนหนึ่งได้ออกจากร่างไปอาจจะเกิดจากการตกใจกลัวกะทันหันเกิดจากการทำผิดกติกาที่มีต่อความเชื่อทำให้เกิดปัญหาขึ้น การรักษาการเจ็บป่วยตามความเชื่อจึงมีมักจะมีพิธีกรรมเรียกขวัญเข้ามาในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ขวัญที่ออกจากร่างไปกลับมาสู่ร่างกายเดิมอีกครั้ง เมื่อขวัญกลับมาอยู่ในร่างกายจนครบอาการเจ็บป่วยจึงจะหายความเชื่อจึงมีผลต่อครอบครัวและคนในชุมชนอย่างมาก การที่คนในครอบครัวและเครือญาติมีความเชื่อในสิ่งเดียวกันจะมีผลต่อการถ่ายทอดแนวคิดแห่งความเชื่อไปยังเด็กรุ่นใหม่ และจะแพร่กระจายกดดันให้ครอบครัวอื่นๆ มีความคิดความเห็นคล้ายตามไประยะหนึ่งจนเกิดความศรัทธา

ความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณหรือผีบางเทวดา (Doctrine of Spiritual Beings) เป็นสิ่งที่ไม่มีความเห็นแต่มีพลังอำนาจลึกลับสามารถบังคับ ควบคุมธรรมชาติบางอย่างได้ระดับหนึ่งหรือให้คุณให้โทษได้ขณะที่บางกลุ่มจะมีความเชื่อว่ามีมนุษย์บางกลุ่มสัตว์และพืชบางชนิดก็อาจจะมีความเห็นอำนาจลึกลับบ้างอำนาจลึกลับเหล่านี้ มีความสัมพันธ์สามารถเชื่อมโยงถึงกัน รวมพลังเข้าด้วยกันในการจัดการเรื่องราวบางสิ่งบางอย่างได้ การแสดงออกซึ่งความเชื่อ จะช่วยบรรเทาความทุกข์ยากต่างๆ และความเชื่อเหล่านี้จะช่วยให้สภาพการณ์ต่างๆ คลี่คลายไปในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม

ญาณและภาพนิมิต (Vision and Trances) เป็นความเชื่อเกี่ยวกับปรากฏการณ์ลึกลับซึ่งออกมาในรูปของ ความฝันแปลกๆ การมีอาการเจ็บป่วยเป็นไข้ แล้วมีอาการเพ้อหรือเห็นภาพแปลกๆ หรือพูดจาเรื่องราวต่างๆ ออกมามากมาย แสดงพฤติกรรมออกมาแปลกๆ ที่มีลักษณะไม่ค่อยปกติ แล้วทำหรือแสดงออกมาในสิ่งที่มหัศจรรย์ในความรู้สึกของคนที่เชื่อ และนำเอาสิ่งนั้นมายึดถือปฏิบัติเพื่อเป็นที่พึ่งทางจิตใจ หรือใช้ในการรักษาโรคร้ายต่างๆ ที่ยากแก่การรักษาให้หายได้ภาพนิมิตเป็นปรากฏการณ์พิเศษ ที่เกิดขึ้นโดยประจวบเหมาะ กับเหตุการณ์หลายอย่างทำให้เกิดความพิศวงและเป็นสิ่งที่เือต่อความเชื่ออื่นๆ

การยอมสยบต่ออำนาจเหนือธรรมชาติ ด้วยการถวายสิ่งของเครื่องบูชาเป็นการแสดงความเคารพหรือขอความเมตตา อันเกิดจากมีเหตุการณ์ที่มีผลเสียต่อบุคคล หรือกลุ่มคนที่รุนแรงมากๆ เป็นปรากฏการณ์ของภัยร้ายที่มีอยู่ทั่วไป ทำให้เกิดความกลัว และพยายามที่จะอ่อนน้อมขอให้สิ่งที่มีอำนาจเหนือธรรมชาตินั้นปราณี บางครั้งจะมีการประกอบพิธีกรรม เพื่อถวายสิ่งของที่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในตอนแรกๆ ของฤดูกาลในปีนั้นๆ หรือสัตว์ตัวแรกที่ล่ามาได้ ถวายต่อสิ่งที่มีอำนาจนั้น เป็นการประเดิม หรือเริ่มต้นของฤดูกาลในการล่าสัตว์หรือเพาะปลูก เพื่อให้สิ่งที่เชื่อถือช่วยเหลือ บันดาลให้การประกอบอาชีพนั้นได้รับผลดีมากที่สุดเป็นการอ่อนน้อมขอความเมตตาจากพลังอำนาจของความเชื่ออื่นๆ อาหารที่ถวายให้กับเทพต่างๆ หรือสิ่งเคารพนับถือเมื่อเสร็จพิธีกรรมแล้ว ถือว่าสิ่งของนั้นเป็นสิ่งที่เปี่ยมมงคลอย่างมาก ส่วนใหญ่จะนำไปแจกจ่ายให้กับบุคคลที่มีความเชื่อต่อเทพนั้นๆ การได้อาหารที่เหลือจากเทพมากิน หรือสิ่งของที่ผ่านพิธีกรรมมาเก็บรักษาบูชาเป็นสิ่งที่เปี่ยมมงคลอย่างยิ่งจะทำให้มีชีวิตที่ดีการประกอบอาชีพจะมีความคล่องตัวได้รับผลดีและทำอะไรก็จะสะดวกและดีไปทั้งหมด

สัตว์บูชาัญมมักจะเป็นสัตว์เฉพาะอย่างที่กำหนดไว้เท่านั้น บางความเชื่อสิ่งให้นำมาใช้บูชาัญมจะต้องเป็นแพะบางความเชื่อจะเป็นวัว หมู ไก่ ในสังคมของชาวเผ่าบางเผ่าจะบูชาัญมด้วยวัวตัวผู้เท่านั้นเพราะวัวตัวผู้เป็นสัตว์ที่มีความเข้มแข็ง แข็งแรง การบูชาัญมจะมีตัวแทนในการทำพิธีกรรม การประกอบพิธีกรรมจะต้องทำตามขั้นตอน ทำวิธีการอย่างเคร่งครัด ผู้ประกอบพิธีกรรมจะต้องเป็นบุคคลเฉพาะเท่านั้น เช่น หมอผี คนทรงๆ ที่สามารถติดต่อกับแหล่งความเชื่ออื่นๆ ได้เท่านั้น ความเชื่อเรื่องบูชาัญมเป็นแนวความคิดว่าคนในครอบครัวหรือ

ชุมชน กำลังประสบกับเคราะห์ร้าย หรือพบสิ่งชั่วร้ายต่างๆ เข้ามาในชีวิต การบูชาขี้ผึ้งจะช่วยให้สิ่งชั่วร้ายต่างๆ ถูกถ่ายทอดจากคนที่มีเคราะห์กรรมไปยังสัตว์บูชาขี้ผึ้งแทน

อิทธิพลของความเชื่อที่มีต่อมนุษย์อำนาจเหนือธรรมชาติทำให้มนุษย์เกิดความกลัวจึงความพยายามไม่ให้อำนาจนั้นลงโทษตนหรือคนในครอบครัว จึงเกิดศรัทธาในพลังอำนาจ และพยายามทำทุกอย่างที่คิดว่าจะช่วยให้อำนาจนั้นเกิดความเมตตาเห็นใจ ช่วยให้ภัยร้ายต่างๆลดความเข้มข้นลงหรือหายไป และช่วยให้เกิดสิ่งที่ดีๆที่มีประโยชน์ต่อตนกลุ่มคนใกล้ชิด คนในชุมชนที่มีความเชื่อจึงพยายามนำเอาข้อห้าม และพฤติกรรมต้องห้ามต่างๆ เกี่ยวกับความเชื่ออื่นๆ บอกกล่าวคนอื่นๆ และพยายามให้คนอื่นๆ เกิดความเชื่อและประพฤติ ปฏิบัติตามข้อห้ามนั้นด้วย เพราะอาจจะทำให้ความเชื่อนั้นโกรธและลงโทษคนทั้งชุมชนได้

การดำเนินชีวิตของคนในชุมชน จะระมัดระวังในการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อจนกลายเป็นวิถีชีวิตของกลุ่มคนนั้นๆ ความเชื่อจึงมีส่วนสำคัญในการกำหนดรูปแบบ แนวความคิด แนวทางการปฏิบัติตนในสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนการกำหนดแนวทาง กฎเกณฑ์ที่ใช้ในพิธีกรรม พิธีกรรมเนื่องในโอกาสพิเศษจะต้องสอดคล้องกับความเชื่อ ความเชื่อจึงมีบทบาทและความสำคัญต่อชุมชน

ความเชื่อคือพลังชีวิต การแสดงพฤติกรรมยอมรับในบทบาทอิทธิพลของอำนาจเหนือธรรมชาติ ด้วยการปฏิบัติตน ประกอบพิธีกรรมทำกิจกรรมแสดงความเคารพบูชา ตลอดจนการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับความเชื่อ ทำให้เกิดความรู้สึกมั่นใจ สบายใจ เกิดความมุ่งมั่นและมีพลังความเชื่อมั่นทางใจที่จะดำเนินชีวิตที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการ พลังชีวิตนี้ เกิดจากความศรัทธาเชื่อถือ มักจะเป็นพลังที่เกิดขึ้นในช่วงที่มีเหตุการณ์พิเศษและเป็นพลังที่เกิดขึ้นจากภายในของผู้ศรัทธา เป็นพลังความสามารถพิเศษที่ยากแก่การอธิบายแต่มีความหมายและมีบทบาทที่สำคัญอย่างมาก

ความเชื่อคือที่มาของวัฒนธรรม เพราะความเชื่อเป็นแนวทางในการกำหนดวิถีชีวิตทำให้เกิดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับจารีตประเพณี กฎเกณฑ์ กติกา ระเบียบระเบียบการปฏิบัติตน และแนวทางของกิจกรรมสังคมต่างๆ ในสังคม รวมถึงสิ่งของเครื่องใช้ ระเบียบปฏิบัติต่างๆ ในวิถีชีวิตจะถูกสร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการหรือให้เกิดความสอดคล้องกับแนวทางแห่งความเชื่อจึงจะทำให้สมาชิกในสังคมยอมรับไปปฏิบัติ การปฏิบัติจะต้องกระทำอย่างเคร่งครัดและทำด้วยจิตใจที่เลื่อมใสศรัทธาอย่างแท้จริง

ความเชื่อคือศูนย์รวมของคนในชุมชนเนื่องจากชุมชนประกอบด้วยบุคคล กลุ่มคนจำนวนมากทำให้คนในชุมชนมีความหลากหลาย กระจัดกระจายทั้งแนวความคิด ค่านิยมตลอดจนแนวการปฏิบัติตนไปตามทิศทางแห่งตน หรือกลุ่มตน แต่ความเชื่อเดียวกันหรือสอดคล้องกัน จะสามารถเป็นศูนย์กลางในการกำหนดกรอบ แนวทางปฏิบัติให้กับทุกกลุ่มในสังคมให้เกิดระเบียบระเบียบ สามารถเชื่อมโยงกลุ่มคนให้มาร่วมมือหรือปฏิบัติตนไปในทิศทางเดียวกันได้

ความเชื่อเป็นจุดเริ่มต้นของแนวความคิดมุมมองในเรื่องต่างๆ แล้วนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเป็นรูปแบบวิธีการกระทำกิจกรรมต่างๆ แสดงออกมาให้คนอื่นได้รับรู้รับทราบ และพยายามเผยแพร่ความเชื่ออื่นๆ ออกไป จนกลายเป็นความเชื่อในชุมชนและหลายชุมชน

ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ศาสนาเป็นกลุ่มความเชื่อที่มีการจัดระบบอย่างเป็นสากลมีความชัดเจนอยู่ในตัวค่อนข้างมากกว่ากลุ่มความเชื่อทั่วไป ศาสนาเป็นแนวทางแห่งชีวิตของกลุ่มที่นับถือศาสนาจะเป็นแนวทางซึ่งนำความคิดทางจิตใจต้องการให้ศาสนิกเชื่อมั่น ศรัทธาตามคำสอน และพร้อมปฏิบัติศาสนกิจต่างๆ ในรูปของพิธีกรรม เน้นขั้นตอนการปฏิบัติตามหลักศาสนาอย่างเคร่งครัด การประพฤติปฏิบัติตนตามแนวทางแห่งศาสนา จะทำให้เกิดความสุขใจ สบายใจ เมื่อเกิดภาวะวิกฤติการณ์ทางจิตใจที่รุนแรง ศาสนาจะเป็นที่พึ่งที่ดีที่สุด ศรัทธาและความเชื่อทางศาสนาจะช่วยให้เกิดความสุขทางใจลดความรุนแรงจากจิตใจที่ถูกกระทบกระเทือนหนักๆ เช่นเมื่อบุคคลที่เป็นที่รักหรือคนสนิทเสียชีวิต แนวทางการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาจะช่วยลดความโศกเศร้าลงได้มาก การนับถือเทพและศาสนาเป็นความเชื่อที่สืบทอด (Barry B. Powell, 2003)

เมื่อผู้นับถือศรัทธาในศาสนาได้ประกอบพิธีกรรมจะทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจรู้สึกว่าได้เป็นส่วนบุญกุศลที่ได้ปฏิบัติตามหลักธรรม คำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ นำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามพิธีกรรมคำสอนเพราะศาสนาจะมีหลักธรรมคำสอนที่เป็นระบบอย่างมีรูปแบบที่แน่นอนเป็นที่ยอมรับในกลุ่มคนจำนวนมาก และสามารถประสานเป็นหนึ่งเดียวในระบบนานาชาติหรือสากล

ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ เป็นระบบความเชื่อของกลุ่มบุคคลที่เน้นการติดต่อสื่อสารกับพลังอำนาจที่เป็นสิ่งเร้นลับ (Animism) ซึ่งเป็นเทพ จิตวิญญาณ (Phrompong, P., 2004) โดยใช้พิธีกรรมและภาษาเฉพาะในการสื่อสาร ผู้ติดต่อ สื่อสาร ต้องเป็นบุคคลที่ถูกเลือกหรือบุคคลเฉพาะเท่านั้น เช่น คนทรง หมอผี ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะเป็นผู้ที่มีคาถาอาคม (ภาษาเฉพาะในการติดต่อกับสิ่งเร้นลับนั้น) ในการสื่อสารเชื่อว่าสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือธรรมชาติ และมีอิทธิฤทธิ์สามารถติดต่อได้และเมื่อใช้ภาษาสื่อสารถึงกันได้ ก็สามารถต่อรอยโดยขอให้คุ้มครองปกป้องภัยอันตรายต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นหรือนำมารักษาอาการต่างๆ ที่เกิดจากความชั่วร้ายให้ผ่อนคลายหรือหายน้อยลงได้

คาถาอาคม (Magic) เป็นภาษาเฉพาะที่หมอผี คนทรงหรือบุคคลพิเศษที่นับถือเชื่อถือในพลังอำนาจนั้นๆ คาถาอาคมเป็นภาษาที่ขอร้อง บังคับแนะนำ อ้อนวอนให้สิ่งเร้นลับที่มีพลังนั้นทำในสิ่งที่ร้องขอ หรือบังคับให้กระทำตามที่ต้องการ บางครั้งมีการใช้คาถาอาคมเพื่อทำร้ายฝ่ายตรงข้ามให้ได้รับความเสียหายเจ็บปวดทรมานตามที่ต้องการ

อาคมขาวหรือมนต์ขาว (White magic) หมายถึงการนำเอาคาถาอาคม มาใช้ให้เกิดประโยชน์หรือใช้ในทางดี เป็นการพยายามติดต่อสื่อสารกับสิ่งมีพลังอำนาจ ให้ช่วยรักษาพยาบาลคนเจ็บป่วยให้หายจากโรคร้าย หรืออาการไม่ปกติใช้ในการเรียกขวัญกำลังใจให้มีพลังที่จะทำการใหญ่ ใช้เป็นพลังใจในการทำกิจการต่างๆ ใช้คุ้มครองภัยอันตรายที่มีอาจจะเกิดขึ้น และช่วยลดความเสี่ยงต่อภัยร้ายต่างๆ เช่นภัยจากพายุร้ายแผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิดหรือภัยธรรมชาติที่รุนแรงอื่นๆ

อาคมดำหรือมนต์ดำ (Black magic) หมายถึงการนำเอาคาถาอาคม มาใช้ในทางร้ายในรูปของการสื่อสารให้สิ่งที่มีพลังอำนาจไปทำร้ายเบียดเบียนผู้อื่นต้องการให้คนเป้าหมายได้รับความทุกข์ทรมานได้รับความเดือดร้อน ความเจ็บปวด ทำลายขวัญฝ่ายศัตรู ทำให้ตกใจ ทำอะไรก็ไม่ประสบความสำเร็จให้มีอาการเจ็บป่วย จนไม่สามารถดำเนินชีวิตประจำวันแบบปกติได้

เวทย์มนต์เชิงเลียนแบบ (Imitative Magic) หมายถึง การประกอบพิธีกรรมโดยใช้เวทย์มนต์คาถาเชิงเลียนแบบหวังจะให้ได้ผลตามที่ต้องการ หรือที่คาดการณ์เอาไว้ เป็นวิธีการที่ใช้เวทย์มนต์คาถาบังคับสิ่งที่ต้องการเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด เช่น การวาดรูปสัตว์ที่ต้องการจะล่าให้มีเลือดไหลออกมา โดยหวังหรือคาดการณ์ว่าเวลาออกล่าสัตว์นั้นจริงๆ สัตว์จะอยู่ในสภาพเช่นเดียวกับรูปที่วาดไว้หรือการปั้นรูปหญิงชายสองรูปให้กอดกันจากนั้นนำรูปมาประกอบพิธีกรรมเพื่อหวังให้ชายหญิงคู่นั้นได้กอดกันเหมือนรูปปั้น

เวทย์มนต์คาถาโดยใช้ตัวแทน (Contagious Magic) หมายถึง การใช้เวทย์มนต์คาถา สร้างตัวแทนขึ้นมา เพื่อใช้ติดต่อกันกับสิ่งหรือบุคคลที่ต้องการ เช่น หมอผีหรือผู้ใช้เวทย์มนต์คาถาจะนำเอาเส้นผม เล็บ หรือของใช้ของศัตรูมาเป็นส่วนประกอบในการปั้นหุ่นขึ้นมา เพื่อใช้แทนบุคคลที่เป็นเจ้าของเส้นผม เล็บ มาทำร้ายให้ได้รับอันตราย การประกอบพิธีกรรมกำหนดให้คู่สามี ภรรยาที่ครองชีวิตคู่อย่างมีความสุขประสบความสำเร็จในชีวิตครอบครัวและหน้าที่การงานเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในสังคมเป็นผู้ที่นอนหลับกับคู่บ่าวสาวเพื่อให้สามีภรรยาคู่นี้ประสบความสำเร็จครองชีวิตคู่อย่างมีความสุขเหมือนคู่ที่บูชานั้นนอนให้

สิ่งเร้นลับเกี่ยวกับ ผี สาง วิญญาณ เทพ เทวดา (Animism) หมายถึง ความเชื่อเกี่ยวกับตัวแทนของพลังอำนาจเหนือธรรมชาติในกลุ่มย่อยหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แนวนี้เชื่อว่าบุคลิภาพไม่ได้มีแต่สิ่งมีชีวิตเท่านั้น สิ่งตายไปแล้วและวัตถุ สิ่งของ หรือสิ่งไม่มีชีวิตอื่นก็จะมีบุคลิภาพเช่นเดียวกัน สิ่งมีอำนาจเหนือธรรมชาติได้แก่ วิญญาณ ผี สาง เทวดา เทพ ปีศาจ พลังอำนาจนี้จะมีพฤติกรรมเหมือนมนุษย์ คือมีอารมณ์โกรธ อารมณ์รัก

สงสาร มีความตั้งใจจะช่วยเหลือหรือลงโทษต่อมนุษย์ได้พลังอำนาจเหล่านี้อาจจะอยู่ในต้นไม้ ก้อนหิน แม่น้ำ ภูเขา ฯลฯ

มานา (Mana) หมายถึงความเชื่อเกี่ยวกับพลังอำนาจเร้นลับที่มีในตัวคน ซึ่งสามารถเคลื่อนที่ออกจากตัวคนนั้นออกไปได้ และสามารถเรียกมานาให้มาอยู่กับคนนั้นใหม่ได้ มานาในตัวคนจะให้มีมากขึ้นกว่าเดิมก็ได้ บุคคลที่มีมานาอยู่มากจะทำให้คนคนนั้นมีพลังมากขึ้นเป็นพิเศษจะทำได้ก็จะดูดีไปหมดโชคชะตาจะเข้าข้างช่วยให้มีพลังอำนาจ บารมี เป็นที่เกรงขามของคนอื่นๆ และเมื่อเกิดอาการตกใจ ประหม่า หรือเกิดความกลัวขึ้นมา มานาที่มีอยู่จะเคลื่อนออกจากตัวไป ทำให้พลังอำนาจบารมีที่มีอยู่ลดน้อยลง (Conrad Phillip Kottak, 2009) ในสังคมไทยบางครั้งเรียก “ขวัญ” การทำพิธีเรียกขวัญ เป็นพิธีกรรมที่ทำให้มีมานาเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะเมื่อมีอาการตกใจหรืออยู่ในสภาวะแห่งความกลัว การเรียกขวัญทำให้เกิดความมั่นใจขึ้นซึ่งหมายถึงมีมานามากขึ้น

ของขลัง ของศักดิ์สิทธิ์ (Animatism) หมายถึง ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติที่ไม่มีรูปร่าง ไม่มีบุคลิกภาพ แต่เชื่อว่ามีความสามารถควบคุม บังคับสิ่งต่างๆ ได้ และสามารถอยู่ในสิ่งของอยู่กับคนได้ สิ่งของ หรือคนที่มีสิ่งที่มีพลังอำนาจนั้นอยู่ด้วยจะกลายเป็นของขลัง ของศักดิ์สิทธิ์ ของขลังของศักดิ์สิทธิ์ จึงเป็นการทำพิธีเสกอันเชิญพลังอำนาจนั้นมาอยู่และต้องดูแลของสิ่งนั้น โดยไม่ฝ่าฝืนข้อห้ามต่างๆ ตามความเชื่อ เพราะพลังอำนาจนั้นอาจจะจางหายไปหรือหนีออกไปจะทำให้ความขลังหายไปบุคคลที่ครอบครองจะต้องเคร่งครัดต่อการปฏิบัติตนต่อข้อห้าม (Conrad Phillip Kottak, 2009) และปฏิบัติตามข้อกำหนดตามความเชื่อ นั้น พลังอำนาจจึงจะคงอยู่ การที่พลังอำนาจยังคงมีความขลัง จึงจะสามารถนำมาซึ่งคุณประโยชน์หรือช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ได้

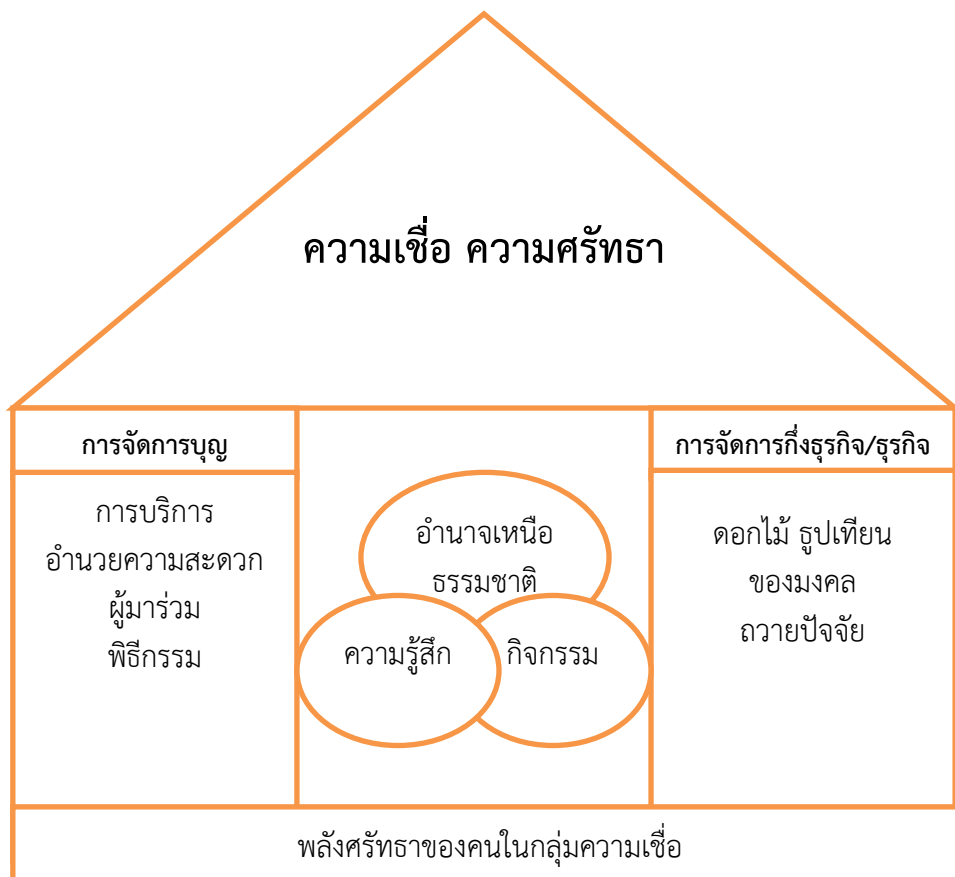
โทเท็ม (Totems) หมายถึง ความเชื่อเกี่ยวกับพลังอำนาจที่สามารถพึ่งพากันได้เป็นการพึ่งพาระหว่างคนกับธรรมชาติว่าสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเชื่อว่าสัตว์ต่างๆ สามารถนำมาผูกพันเชื่อมโยงกับมนุษย์ สัตว์จึงเป็นสัญลักษณ์ในการเชื่อมต่อกับวิญญาณของบรรพบุรุษ วีรบุรุษ สัตว์ที่เป็นสัญลักษณ์ตามโทเท็มจะปรากฏอยู่ในนิยายปรัมปราเชื่อมโยงคนกับโทเท็ม (Conrad Phillip Kottak, 2009) จึงต้องอาศัยพิธีกรรมชาวออสเตรเลียบางกลุ่มเชื่อในโทเท็มจะทำพิธีโดยให้ผู้ชายที่จะเข้าเป็นสมาชิกตามความเชื่อในโทเท็มแกล้งทำเป็นตายเชิงสัญลักษณ์ และเกิดใหม่อีกครั้งเมื่อทำพิธีเสร็จ ขณะประกอบพิธีจะมีการนำวัวตัวผู้แล้วทำให้ร้องเสียงดังมากๆ เพราะวัวร้องดังมากๆ เป็นสัญลักษณ์ของวีระบุรุษแห่งท้องฟ้าศูนย์กลางของโทเท็มจึงเป็นวิญญาณบรรพบุรุษที่มาอยู่ตามสิ่งของธรรมชาติ เช่นก้อนหิน สัตว์ต่างๆ มีการร้องเพลงประกอบการแสดงเรื่องราวของวีระบุรุษนำเลือด ของมนุษย์ไปทาที่ก้อนหินโทเท็มสมาชิกในกลุ่มโทเท็มจะไม่กินสัตว์ที่เป็นสัญลักษณ์โทเท็มของตนนับถือความเชื่อเกี่ยวกับโทเท็มจึงเป็นระบบความเชื่อที่อิงประวัติศาสตร์โยงโยพลังอำนาจของบรรพ

ความเชื่อในการนับถือวิญญาณ มีความเชื่อว่าวิญญาณมีอยู่ทุกหนทุกแห่งและวิญญาณมีอิทธิพลต่อทุกสิ่ง จึงต้องรับใช้ ช่วยเหลือวิญญาณ ด้วยการทำพิธีบวงสรวงดวงวิญญาณและประกอบพิธีต่างๆ เป็นการแสดงความเคารพต่อวิญญาณ เพื่อให้ได้รับสิ่งที่ดีและได้รับการคุ้มครอง (Buaramual, S., 2006) ในปัจจุบันการเคารพต่อวิญญาณบรรพบุรุษก็ยังเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในระบบครอบครัว และชุมชนที่มีความเชื่อเรื่องนี้ ด้วยการจุดธูปบูชาไว้ที่ศาลเจ้าหรือตามสถานที่ต่างๆ ทั้งนี้เพื่อแสดงความเคารพต่อดวงวิญญาณนั้น

การที่มนุษย์เจ็บป่วยนั้น คนในกลุ่มความเชื่อต่างรู้สึกกลัว ผู้ป่วยจะต้องปฏิบัติตนไปในทางที่ไม่เคารพขัดต่อกฎเกณฑ์ กติกา ของสิ่งที่มีพลังอำนาจเหนือธรรมชาติอาการเจ็บป่วยเหล่านั้น จึงเป็นผลจากการลงโทษหรือเป็นผลอันเนื่องมาจากการกระทำโดยเจตนาของสิ่งที่มีอำนาจนั้น อาการผิดธรรมชาติ อันมีสาเหตุเกี่ยวกับพลังอำนาจจากความเชื่อ เกิดจากการกระทำหรืออาการผิดธรรมชาติ (Aaron, P., Peter, J Brown., 2007) การเจ็บป่วยจากสาเหตุในกลุ่มนี้มีอาการแปลกๆ ซ้ำซ้อนค่อนข้างมาก เช่นปวดท้องรุนแรงในระยะๆ อาการซึมเศร้าอย่างผิดปกติในบางช่วงเวลามีพฤติกรรมประหลาดมากในบางครั้ง กลุ่มความเชื่อนี้จะอธิบายว่า เป็นการทำจากฝ่ายตรงข้ามที่ตั้งใจใจทำให้เกิดการเจ็บป่วย อาการที่รุนแรงเป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อการกระทำโดย

เวทมนต์ คาถาของอีกฝ่ายหนึ่งเช่นเกิดจากการที่ฝ่ายตรงข้ามเสกหนึ่งควายเข้าห้องจึงมีอาการเจ็บปวดและจะเจ็บปวดรุนแรงมากเมื่อเจ้าของหนึ่งควายบิดลำไส้ทำให้เกิดอาการการเจ็บปวดที่รุนแรงอย่างมากจนกว่าฝ่ายกระทำจะหยุดบิดไส้จึงจะหายปวดท้อง การรักษาจากสาเหตุเช่นนี้จึงต้องใช้วิธีการทางไสยศาสตร์โดยใช้ผู้ที่สามารถติดต่อกับพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ ให้เข้ามาแก้ไขจากต้นเหตุใช้เวทมนต์ คาถา ให้ผี วิญญาณหรือเทพใช้พลังอำนาจเอาออกหรือขจัดออกไปการรักษาจึงต้องใช้วิธีการเสกเป่าสะเดาะ ถอดถอนสิ่งที่เป็นมนต์ดำนั้นออกไป

อำนาจเหนือธรรมชาติลงโทษ อาการเจ็บป่วยในกลุ่มนี้เชื่อว่าเกิดจากการที่ผู้ป่วยได้ปฏิบัติตนฝ่าฝืนข้อห้าม หรือกระทำการอันไม่สมควรต่อผี เทพ ที่มีพลังอำนาจในการลงโทษ หรือไม่เอาใจใส่กราบไหว้บูชาของ เช่นไหว้บกพร่อง จึงถูกลงโทษให้มีอาการเจ็บป่วยที่แปลกๆ เช่น เสียสติเป็นช่วงๆ ในเวลาอันยาวนาน หดหู่ ท้อแท้พุดจาแปลกๆ การรักษาพยาบาลจากสาเหตุนี้ จึงออกมาในรูปของการประกอบพิธีขอขมา การเช่นไหว้ สวดอ้อนวอนซึ่งมักจะต้องมีหมอผีหรือผู้เชี่ยวชาญด้านนี้ เข้ามาเป็นคนกลางในการติดต่อกับพลังอำนาจเหนือธรรมชาตินั้น

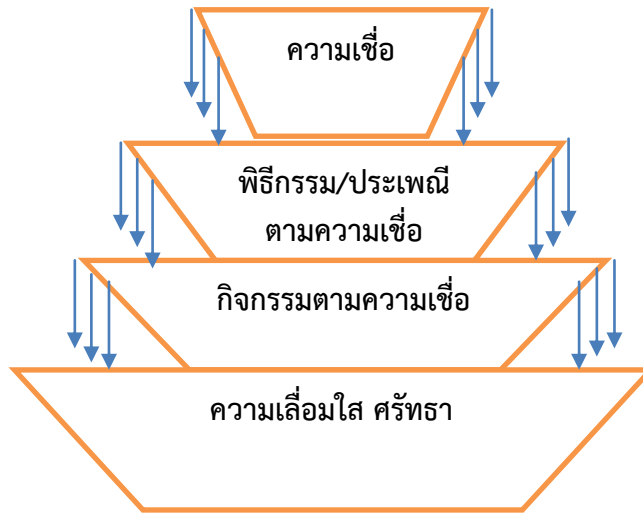


แผนแสดง การจัดการความเชื่อ ความศรัทธา

การจัดการความเชื่อจึงมุ่งเน้นตอบสนองความเชื่อความศรัทธาของคนในชุมชนเป็นสำคัญ ในการอำนวยความสะดวกตามขั้นตอนของกระบวนการทางพิธีกรรมมีบรรยากาศความหลังตามที่กลุ่มความเชื่อ และมีความศรัทธา เกิดความพึงพอใจ ประทับใจ รู้สึกเป็นมงคลแก่ชีวิต

สรุป

การจัดการความเชื่อ เป็นกระบวนการนำเอาความเชื่อ มาเป็นแนวในการจัดระบบ ระเบียบแนวการปฏิบัติต่อสิ่งที่เชื่อในพลังอำนาจนั้น เป็นแนวในการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กร หน่วยงานในพื้นที่ให้สอดคล้องกับความเชื่อ (Chris, Barker., 2004) ในลักษณะของพิธีกรรม แนวปฏิบัติที่เป็นข้อห้าม หรือแนวทางที่แสดงออกซึ่งความเคารพเชื่อถือนต่อพลังความเชื่อนั้น



แผนภูมิ ความเชื่อ ความศรัทธา

ความศรัทธา เป็นพลังที่อยู่ในบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งที่เคารพนับถือตามความเชื่อ ชุมชนที่มีสิ่งที่คุณกลุ่มใหญ่เคารพศรัทธาในความเชื่อมากๆ พลังกลุ่มที่มีร่วมกิจกรรม แสดงพฤติกรรมตามความเชื่อความศรัทธา กรวมรวมพลังศรัทธาของคนจำนวนมากๆ หรือการที่บุคคล กลุ่มคนหลังไทม์มาเคารพศรัทธาต่อสิ่งที่เป็นความเชื่อในชุมชนจะเกิดผลทางสังคมมากมาย ผู้นำในการจัดการจึงต้องมีกลุ่มคนที่มีความเชื่อเดียวกันหรือคล้ายกันที่จะประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรมความเชื่อ การมีเครือข่ายจะช่วยให้เกิดความคล่องตัว (Manlae, Wichain., 2016) และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน โครงการต่างๆ ได้มากกลุ่มคน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและผู้นำชุมชนจะต้องบริหารจัดการเชิงระบบเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการและอำนวยความสะดวก เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่น่าเลื่อมใสศรัทธามากขึ้นให้ผู้ที่มีส่วนร่วมกิจกรรมเลื่อมใสเพิ่มพลังศรัทธาในตัวและมีส่วนในการเผยแพร่ ขยายผลในความเชื่อความศรัทธาที่มีในชุมชนนั้นต่อไป

Reference

- Aaron, P., Peter J. Brown., (2007). *Applying Anthropology an Inthrodutory Reader*. Diversity New York : Mc Graw Hill.
- Barry B. Powell., (2003). *Classical Myth*. University of wisconsin-madison New Jersey: Pearson.
- Buaramual, S., (2006). *Religious folklore, popularism, mythology*. Bangkok: Khumkum publishing. (In Thai)
- Chris, B., (2004). *Cultural Studies Theory and Practice*. London : Sage Publications.
- Conrad Phillip Kottak. (2009). *Anthropology The Exploration of Human Diversity* New York : Mc Graw Hill.

- Lertgrai, P., Nilakan, L., (2016). Data collection in fieldwork of Community research. *Nagabut Journal Review*, 8(2). Nakhon Si Thammarat: Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. July-December. p 1-10. (In Thai)
- Lertgrai, P., Muenhat, S., Nillkarn L., (2017). Development of theoretical learning organization. *Nagabut Journal Review Nakhon Si Thammarat Rajabhat University*. 9 (1) .2017: p 172-180. (In Thai)
- Lertkrai, W., Monliang, J., & Jitkra, S. (2016). Developmental Intellectual through Toy Activities in to Develop Early Childhood: A Case Study of Tonhong Municipality, Phrom Khiri District, Nakhon Sri Thammarat. *Nagabut Journal Review, Nakhon p Si Thammarat: Nakhon Si Thammarat Rajabhat University*. January-June 8(1). (In Thai)
- Meebua, S., Uejitmet, W., Subsin, W., (2017). Changes in The Way of Life and The Impact of Tourism on The Local Way of Kiriwong Life. *Nagabut Journal Review Nakhon Si Thammarat Rajabhat University*. 9 (1). 2017: p 128-139. (In Thai)
- Navagitpaitoon, N., (2017). A Development learner competencies by research : “Classroom action research”. *Nagabut Journal Review Nakhon Si Thammarat Rajabhat University*. 9(1) : p 151-163. (In Thai)
- Nillakan, L., Lertgrai, P., Meebua, S., (2016). Sufficiency Economy in school. *Nagabut Journal Review Nakhon Si Thammarat Rajabhat University*. 9 (1). 2016: p 203-211. (in thai)
- Manlae, W., (2016). The Development of network system for teacher-librarian to develop self-directed learning of student in Nakhon si thammarat. *Nagabut Journal Review Nakhon Si Thammarat Rajabhat University*. 8 (1): p 97-106.(in thai)
- Paireron, P., (2004). Ghost-and spiritual entities, Creed of urban lifestyle. BANGKOK: Wanchana publishing
- Ponmanee, T.,(2017). *Beliefs and rites is community on WatPhu, Champasak, Lao PDR*. Journal of Liberal Arts, Khon Khen University January-June 2007 (9)1.) (In Thai)
- Gosaet, S., (2010). *Living traditions*. The works of Thai cultures 5th edition. Bangkok: Siam publishing

ผู้เขียน

ดร.ลัญจกร นิลกาญจน์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจี่ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

e-mail : lunjakon@gmail.com